

Міністерство освіти та науки України  
Львівський національний університет імені Івана Франка

Юридичний факультет  
Кафедра цивільного права та процесу

## **ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ**

ПРОГРАМА ТА ПРАКТИКУМ ЗІ СПЕЦКУРСУ  
для студентів юридичного факультету  
освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”

Львів - 2010

**С.В. Сенік**

**Перегляд судових рішень у цивільному судочинстві**

Програма спецкурсу для студентів юридичного факультету освітньо-кваліфікаційного рівня „Спеціаліст”. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2010.

**Тематичний план вивчення спецкурсу  
„Перегляд судових рішень у цивільному судочинстві”**

№ п/п	Назва теми	Усього аудиторних годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Загальна характеристика перегляду судових рішень в цивільному судочинстві	2	2		
2.	Вплив міжнародно-правових стандартів та судової практики із захисту прав, свобод та інтересів на розвиток норм ЦПК України про перегляд судових рішень у цивільному судочинстві	2	2		
3.	<b>ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ, ЯКІ НЕ НАБРАЛИ ЗАКОННОЇ СИЛИ (АПЕЛЯЦІЯ)</b> I. Реалізація права на апеляційне оскарження та відкриття провадження у справі з апеляційного перегляду судових рішень	6	4	2	
4.	II. Розгляд та вирішення цивільної справи апеляційною інстанцією	10	2	4	Участь у судовому засіданні в апеляційному суді Львівської обл. – 2 год. Ділова гра – 2 год.
5.	Перегляд судових рішень, які набрали законної сили (касація)	8	4	4	
6.	Перегляд судових рішень Верховним Судом України	4	2	2	
7.	Перегляд судових рішень у зв’язку з нововиявленими обставинами	4	2	2	
		36	18	14	4

## **ТЕМА 1. Загальна характеристика перегляду судових рішень в цивільному судочинстві**

Історія становлення інституту перегляду судових рішень. Чинники, що зумовлюють виникнення та розвиток системи перегляду судових рішень у цивільному судочинстві.

Поняття перегляду судових рішень. Співвідношення понять перегляду та перевірки судових рішень. Завдання і значення інституту перегляду судових рішень.

Види перегляду судових рішень у цивільному судочинстві України та їх особливості. Структура судів, до компетенції яких належить здійснення перегляду судових рішень у цивільному судочинстві України.

## **ТЕМА 2. Вплив міжнародно-правових стандартів та судової практики із захисту прав, свобод та інтересів на розвиток норм ЦПК України про перегляд судових рішень у цивільному судочинстві**

Розвиток норм українського цивільного процесуального законодавства про перегляд судових рішень у рамках міжнародно-правових стандартів. Дія основоположних міжнародно-правових принципів в галузі цивільного процесуального права.

Загальна Декларація прав людини, Конвенція про захист прав людини і основних свобод як фундаментальні основи цивільного процесуального законодавства України. Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи. Обов'язковість актів Конституційного Суду України для цивільного судочинства.

Роль практики Європейського Суду з прав людини у цивільному судочинстві України. Значення постанов Пленуму Верховного Суду України для цивільного судочинства України.

## **ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ, ЯКІ НЕ НАБРАЛИ ЗАКОННОЇ СИЛИ (АПЕЛЯЦІЯ)**

### **ТЕМА 3. Реалізація права на апеляційне оскарження та відкриття провадження у справі з апеляційного перегляду судових рішень**

I. Мета та завдання перегляду судових рішень в апеляційному порядку. Дія принципів цивільного судочинства на стадії апеляційного перегляду судових рішень. Сучасні проблеми, які виникають на стадії апеляційного перегляду судових рішень.

II. Характеристика суб'єктного складу щодо права на апеляційне оскарження судових рішень судів I інстанції. Об'єкти апеляційного оскарження. Процесуальні засоби, строки та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судових рішень апеляційною інстанцією.

III. Порядок прийняття апеляційної скарги до розгляду. Приєднання до апеляційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання чи відмова від апеляційної скарги. Класифікація процесуальних дій, пов'язаних з підготовкою справи апеляційним судом до судового розгляду. Призначення справи до розгляду апеляційним судом.

#### **ТЕМА 4. Розгляд та вирішення цивільної справи апеляційною інстанцією**

I. Процесуальні дії, які вчиняються у підготовчій частині судового розгляду цивільної справи апеляційною інстанцією. Розгляд цивільної справи по суті. Межі розгляду справи апеляційним судом. Особливості ведення судових дебатів при перегляді судових рішень в апеляційному порядку.

II. Повноваження апеляційного суду за наслідками розгляду апеляційної скарги на рішення суду I інстанції: 1) відхилення апеляційної скарги і залишення рішення суду I інстанції без змін; 2) скасування рішення суду I інстанції і ухвалення нового рішення або зміни рішення; 3) скасування рішення суду I інстанції і закриття провадження у справі; 4) скасування рішення суду I інстанції і залишення заяви без розгляду; 5) скасування рішення суду I інстанції і передача справи на новий розгляд.

Повноваження апеляційного суду за наслідками розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду I інстанції: 1) відхилення апеляційної скарги на ухвалу і залишення ухвали без змін; 2) скасування ухвали і постановлення нової ухвали; 3) зміна ухвали; 4) скасування ухвали і передача питання на новий розгляд суду I інстанції.

III. Судові рішення апеляційної інстанції: види, зміст, порядок прийняття та набрання ними законної сили.

### **ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ, ЯКІ НАБРАЛИ ЗАКОННОЇ СИЛИ (КАСАЦІЯ)**

#### **ТЕМА 5. Реалізація права на касаційне оскарження та відкриття провадження у справі з касаційного перегляду судових рішень**

I. Мета та завдання перегляду судових рішень судом касаційної інстанції. Дія принципів цивільного судочинства на стадії касаційного перегляду судових рішень. Актуальні проблеми правового регулювання перегляду судових рішень у касаційному порядку.

II. Характеристика суб'єктного складу щодо права на касаційне оскарження судових рішень. Об'єкти касаційного оскарження. Процесуальні засоби, строки та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судових рішень касаційною інстанцією.

III. Відкриття касаційного провадження у справі. Приєднання до касаційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання чи відмова від касаційної скарги. Процесуальні дії з підготовки справи касаційним судом до судового розгляду. Особливості попереднього розгляду цивільної справи касаційною інстанцією. Призначення справи до розгляду касаційним судом.

## **ТЕМА 6. Особливості судового розгляду цивільної справи касаційною інстанцією**

I. Специфіка розгляду справи касаційним судом. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції.

II. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги на рішення суду: 1) відхилення касаційної скарги і залишення рішення суду без змін; 2) повне або часткове скасування рішення суду і передача справи на новий розгляд до суду першої або апеляційної інстанції; 3) скасування рішення апеляційного суду і залишення в силі рішення суду I інстанції; 4) скасування рішень суду і закриття провадження у справі; 5) скасування рішень суду і залишення заяви без розгляду; 6) скасування рішень суду і ухвалення нового рішення або зміна рішення суду, не передаючи справи на новий розгляд.

Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги на ухвалу: 1) відхилення касаційної скарги і залишення ухвали без змін; 2) скасування ухвали і передача питання на розгляд суду першої або апеляційної інстанції; 3) зміна або скасування ухвали і вирішення питання по суті; 4) скасування ухвали і залишення в силі ухвали, що була помилково скасована апеляційним судом.

III. Судові рішення касаційної інстанції: види, зміст, порядок прийняття та набрання ними законної сили.

## **ТЕМА 7. Перегляд судових рішень Верховним Судом України**

Суть і значення стадії перегляду судових рішень Верховним Судом України. Суб'єкти права на оскарження судових рішень. Підстави для оскарження судових рішень для перегляду їх Верховним Судом України.

Строки, процесуальні засоби та порядок звернення із заявою для перегляду судового рішення Верховним Судом України. Перевірка відповідності заяви Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Допуск справи до провадження Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Характеристика процесуальних дій, що проводяться Верховним Судом України з метою підготовки справи до судового розгляду. Особливості розгляду справи з перегляду

судового рішення. Повноваження Верховного Суду України за наслідками розгляду заяви: 1) про повне або часткове задоволення заяви; 2) про відмову в задоволенні заяви.

Судове рішення Верховного Суду України, його зміст. Порядок прийняття судового рішення та набрання ним законної сили.

## **ТЕМА 8: Перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами**

Суть і значення стадії перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. Особливості суб'єктного складу щодо права на перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.. Підстави для перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Строки, процесуальні засоби та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами. Порядок розгляду заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.

## Плани практичних занять зі спецкурсу

### ***ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ, ЯКІ НЕ НАБРАЛИ ЗАКОННОЇ СИЛИ (АПЕЛЯЦІЯ)***

1. Об'єкт та предмет апеляційного оскарження. Формулювання та аргументація предмета апеляційного оскарження: теорія та практика.
2. Характеристика суб'єктного складу щодо права на апеляційне оскарження судових рішень судів I інстанції.
3. Процесуальні засоби, строки та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судових рішень апеляційною інстанцією.
4. 1. Порядок прийняття апеляційної скарги до розгляду.  
Класифікація процесуальних дій, пов'язаних з підготовкою справи до судового розгляду апеляційним судом.  
Подання нових доказів у справі: пошук можливостей, способи реалізації, тактика поведінки.  
Призначення справи до розгляду апеляційним судом.
5. Аналіз процесуальних дій, які вчиняються у підготовчій частині судового розгляду цивільної справи апеляційною інстанцією.
6. Розгляд цивільної справи по суті в апеляційному порядку. Тактика обстоювання своїх аргументів: «захист» та «напад».
7. Повноваження апеляційного суду за наслідками розгляду апеляційної скарги на рішення суду I інстанції.
8. Повноваження апеляційного суду за наслідками розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду I інстанції.
9. Судові рішення апеляційної інстанції: види, зміст, порядок прийняття та набрання ними законної сили.

#### **Письмові завдання**

**А)**

Чи доцільно, на Вашу думку, наділяти осіб, які не брали участі у справі, правом на апеляційне оскарження рішення суду, якщо ухвалюючи його, суд вирішив питання про їх права та обов'язки?

Сформулюйте зміст апеляційної скарги, який, на Ваш погляд, розкриває питання в чому полягає незаконність і (або) необґрунтованість рішення суду, яке Ви оскаржуєте

Чи є тотожними такі процесуальні дії як „відкликання апеляційної скарги” та „відмова від апеляційної скарги”?

**Б)**

Які процесуальні дії повинен вчинити суд у наступних правових ситуаціях:

Позивач, не погоджуючись із рішенням місцевого суду, надіслав поштою апеляційну скаргу до апеляційного суду.



Після надходження цивільної справи до апеляційної суду, апелянт подав клопотання про повернення йому сплаченого судового збору, так як він з'ясував, що звільнений від сплати судового збору за подання апеляційної скарги.

Під час розгляду справи в суді апеляційної інстанції Кравченко Л. подав заяву про виклик свідка.

Під час розгляду справи апеляційним судом за апеляційною скаргою позивача, відповідач у справі визнав апеляційну скаргу.

Під час доповіді судді-головуючого про проведені підготовчі дії колегії суддів, з'ясувалось, що недостатньо з'ясовані обставини, на які посилається відповідач, як на підставу своїх заперечень проти апеляційної скарги.

## **В)**

Чи можна оскаржити наступні ухвали суду I інстанції (дайте відповідь із посиланням на норму ЦПК України):

- 1) про забезпечення позову;
- 2) про зупинення провадження у справі;
- 3) про відмову у задоволенні клопотання про звільнення від сплати судового збору;
- 4) про закриття провадження у справі;
- 5) про залучення до участі у справі третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору;
- 6) про відмову у скасуванні судового наказу;
- 7) про передачу справи, прийнятої судом до свого провадження, до іншого суду;
- 8) окрема ухвала;
- 9) про відкладення розгляду справи;
- 10) про відхилення зауважень щодо технічного запису судового засідання.

## **Г)**

Сформулюйте та письмово оформіть апеляційну скаргу на рішення чи ухвалу суду I інстанції (об'єкт та предмет оскарження визначається викладачем).

### **Задачі**

**1.** Місцевий суд відмовив Федорченку Д. у задоволенні позову до Червоненка Т. про повернення 3 тис. гривень, мотивуючи відмову тим, що позивач не надав письмових доказів у підтвердження укладення договору позики.

Це рішення суду Федорченко Д. подав апеляційну скаргу. Суддя-доповідач, вирішуючи питання про прийнятті апеляційної скарги до розгляду, з'ясував, що вона не оплачена судовим збором. Проте Федорченко Д. пояснив, що судовий збір за апеляційну скаргу він сплачувати не повинен, так як при поданні позовної заяви він сплатив судовий збір у більшому розмірі і зайва сума повністю покриває належну до сплати суму при поданні апеляційної скарги. Переконавшись у правильності цих пояснень, суддя-доповідач прийняв апеляційну скаргу до розгляду.

Через два дні з'ясувалось, що апелянт не подав копію скарги для відповідача. Тоді суддя-доповідач викликав Червоненка Т. до суду, ознайомив його із змістом апеляційної скарги, пояснив, що її копію він може взяти у позивача безпосередньо при

розгляді справи в апеляційному суді. Крім цього, суддя під розписку повідомив Червоненка Т. про час і місце судового розгляду справи.

Червоненко Т. в судове засідання не з'явився. Переконавшись, що Червоненко Т. про час і місце судового засідання повідомлений, суд апеляційної інстанції перейшов до розгляду справи.

У судовому засіданні Федорченко Д. надав суду лист, з якого вбачалось, що відповідач борг у сумі 3 тис. гривень визнав і просив позивача не подавати позову до суду, так як на протязі двох місяців він поверне борг добровільно.

Колегія суддів, дослідивши наданий позивачем доказ, рішення суду I інстанції скасувала і ухвалила нове рішення, яким позов задовoliла.

Зробіть правовий аналіз фабули.

**2.** Місцевий суд розглянув цивільну справу за позовом Марченка М. до Петренка Н. про визнання права власності на житловий будинок і ухвалив рішення про часткове задоволення позовних вимог.

Рішення суду було ухвалено 10 вересня. 20 вересня позивач Марченко М. направив поштою на адресу місцевого суду апеляційну скаргу на рішення суду I інстанції, яка надійшла до суду 24 вересня. Одержавши апеляційну скаргу із матеріалами справи, суддя апеляційного суду постановив ухвалу про повернення апеляційної скарги у зв'язку із пропуском позивачем строку, передбаченого законом для апеляційного оскарження рішень суду.

До суду також надійшла апеляційна скарга від сестри відповідача - Коваль І. - яка просила суд скасувати рішення суду, вважаючи, що суд I інстанції неправильно визнав за відповідачем право власності на частину житлового будинку. Суддя-доповідач прийняв апеляційну скаргу Коваль І. до розгляду апеляційним судом.

Дайте правову оцінку процесуальним діям судді.

**3.** Під час розгляду справи в апеляційному порядку у справі Деркача О. до Пирій Г. про поділ спільно нажитого майна з'ясувалось, що один із суддів судової колегії раніше брав участь у розгляді цієї справи як суддя у суді I інстанції.

Чи має право він брати участь у розгляді даної справи у складі колегії суддів? Відповідь аргументуйте.

**4.** Маляренко А. наказом директора ЖЕО №306 був звільнений за прогул без поважних причин. Вважаючи наказ необґрунтованим, Маляренко А. подав позовну заяву про поновлення його на роботі, у змісті якої просив повідомити про час та місце розгляду справи йому та адвокату як його представникові. Проте про час та місце розгляду справи був повідомлений лише судовий представник позивача та представник відповідача. Внаслідок цього Маляренко А. не з'явився у судовому засіданні.

У судовому засіданні представник позивача подав клопотання про відкладення розгляду справи, вважаючи, що у відсутності позивача розгляд справи є неможливим. Головуючий залишив клопотання без задоволення, вказавши, що в судовому засіданні присутній кваліфікований адвокат як судовий представник, який володіє спеціальними знаннями в галузі права і практичним досвідом, а тому може надійно захистити права і законні інтереси позивача.

Розглянувши справу по суті, суд в задоволенні позову відмовив.

Які повноваження апеляційного суду при розгляді справи, якщо рішення суду I інстанції оскаржуватиметься в апеляційному порядку?

**5.** Місцевий суд задовольнив позов Подоляк О. до Подоляк Р. про розірвання шлюбу. У мотивувальній частині рішення місцевий суд вказав, що причиною розпаду сім'ї є систематичне зловживання відповідачем спиртними напоями, бійки та скандали, які вчиняються ним в сім'ї, неповага до дружини.

Подоляк Р. подав апеляційну скаргу на це рішення, пояснивши, що проти рішення суду він не заперечує, але вважає неправильними мотиви, якими керувався суд, задовольняючи позов. До того ж, ніяких доказів, які б підтверджували зловживання ним спиртними напоями і неправильну поведінку в сім'ї, у справі не має.

Суддя-доповідач відмовив у прийнятті скарги до розгляду апеляційним судом, вказавши в ухвалі, що Подоляк Р. проти рішення суду про розірвання шлюбу не заперечує і по суті згоден із рішенням.

Дайте правовий аналіз процесуальним діям судді?

**6.** Під час розгляду справи з перевірки рішення суду про розірвання шлюбу між Голуб І. та Голуб Я. апеляційний суд відклав розгляд справи на один місяць, надавши сторонам строк для примирення.

Голуб Я. подала на цю ухвалу суду апеляційної інстанції касаційну скаргу, вважаючи, що ніяких перспектив зберегти сім'ю не має.

Зробіть правовий аналіз фабули.

**7.** Рішенням місцевого суду із Самойленка З. на користь Гаврилюка В. було стягнуто 2 тис. гривень матеріальних збитків, завданих вирубкою саду, який належав Гаврилюку В.

Гаврилюк В. оскаржив рішення, вважаючи, що суд занижив суму дійсних матеріальних збитків. Самойленко З. також подав апеляційну скаргу, у якій стверджував, що стягнення зазначених збитків саме з нього є незаконним.

Під час розгляду справи в апеляційному порядку колегія суддів дослідила нові докази, надані Самойленком З., які не були предметом дослідження у суді I інстанції – письмові показання двох свідків, які підтверджували, що вирубку саду здійснив не відповідач, а родич Гаврилюка В. - хоча вони були свідками сварки щодо власності саду саме між позивачем і відповідачем у цей же день.

Крім цього, колегія дослідила акт, наданий Гаврилюком В., з якого вбачалось, що дійсний розмір збитків складає не 2 тис. гривень, а 3300 гривень.

Вивчивши матеріали справи, у тому числі додатково подані докази, колегія суддів прийшла до висновку, що вирубку саду Гаврилюка В. вчинив не відповідач, а інша особа. На підставі цього колегія суддів скасувала рішення суду I інстанції і ухвалила нове рішення, яким відмовила в задоволенні позову Гаврилюка В. до Самойленка З.

Дайте правову оцінку процесуальним діям суду апеляційної інстанції.

**8.** Місцевий суд розглянув справу за позовом Шевчука С. до Іванова О. про відшкодування збитків і компенсацію моральної шкоди. Позовні вимоги Шевчука С. були задоволені в частині відшкодування збитків, а в частині компенсації моральної

шкоди – залишені без задоволення. Шевчук С. оскаржив це рішення суду в частині відмови у компенсації моральної шкоди.

Апеляційна інстанція, розглянувши скаргу, скасувала рішення суду I інстанції і ухвалила нове рішення, яким відмовила Шевчуку С. у задоволенні позову в цілому.

Дайте правову оцінку процесуальним діям апеляційної інстанції.

## **ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ, ЯКІ НАБРАЛИ ЗАКОННОЇ СИЛИ (КАСАЦІЯ)**

1. Об'єкт та предмет касаційного оскарження. Формулювання та аргументація предмета касаційного оскарження: теорія та практика.
2. Характеристика суб'єктного складу щодо права на касаційне оскарження судових рішень.
3. Процесуальні засоби, строки та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судових рішень касаційною інстанцією. Відкриття касаційного провадження у справі.
4. Процесуальні дії з підготовки справи касаційним судом до судового розгляду. Особливості попереднього розгляду цивільної справи касаційною інстанцією. Призначення справи до розгляду касаційним судом.
5. Специфіка розгляду справи касаційним судом. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції. Тактика обстоювання своїх аргументів: «захист» та «напад».
6. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги на рішення суду.
7. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги на ухвалу.
8. Судові рішення касаційної інстанції: види, зміст, порядок прийняття та набрання ними законної сили.

### **Письмові завдання**

#### **А)**

1. Висловіть свою позицію щодо законодавчого формулювання ч. 1 ст. 333 ЦПК України.
2. Чи можуть бути, на Вашу думку, при касаційному перегляді судових рішень застосовані правила ч. 2 ст. 23 ЦПК України?
3. Наведіть приклад як Ви розумієте 1) „неправильне застосування судом норм матеріального права”; 2) „порушення норм процесуального права” - як підставу для касаційного оскарження судового рішення.
4. Які процесуальні дії повинна вчинити касаційна інстанція у разі: а) відмови позивача від позову; б) визнання відповідачем позову; в) надходження заяви сторін про укладення ними мирової угоди.
5. Як Ви вважаєте, з якого моменту обчислюється перебіг триденного строку, визначеного ч. 1 ст. 328 ЦПК України?

#### **Б)**

Сформулюйте та письмово оформіть касаційну скаргу (об'єкт та предмет оскарження визначається викладачем).

### **Задачі**

1. Рішенням суду I інстанції Гоненку Ю. було відмовлено у задоволенні вимоги, пред'явленої до Вереса П., про повернення відеомагнітофона „Самсунг”.

Гоненко Ю. подав апеляційну скаргу, в якій просив суд апеляційної інстанції рішення місцевого суду скасувати, ухвалити нове рішення, яким зобов'язати Вереса П. повернути відеомагнітофон або його вартість.

Оскільки місцевим судом вирішувалось питання лише про повернення відеомагнітофону, а не його вартості, апеляційна інстанція постановила ухвалу про залишення апеляційної скарги без руху. В ухвалі, як підставу для залишення скарги без руху, суддя-доповідач зазначив про порушення Гоненко Ю. вимог щодо заборони заявляти в апеляційній скарзі нові вимоги, які не були предметом розгляду в суді I інстанції.

На ухвалу апеляційного суду Гоненко Ю. подав касаційну скаргу.  
Зробіть правовий аналіз фабули.

**2.** Рішенням місцевого суду Семчишину М. відмовлено у задоволенні позову до Петрова О. про відшкодування збитків.

За апеляційною скаргою Семчишина М., на підставі додатково поданих ним доказів, суд апеляційної інстанції скасував рішення суду I інстанції і ухвалив нове рішення про задоволення позову.

У касаційній скарзі Петров О. просив скасувати рішення апеляційного суду, посилаючись на те, що суд апеляційної інстанції незаконно дослідив додатково подані Семчишиним М. докази.

Які процесуальні дії повинна вчинити касаційна інстанція? До суду якої інстанції повинна бути направлена справа у разі задоволення касаційної скарги?

**3.** Рішенням місцевого суду, залишеним без змін ухвалою апеляційного суду, задоволено заяву Прокіп Н. про визнання недієздатним Онопрієнка В.

На ухвалу про відхилення апеляційної скарги і залишення рішення місцевого суду без змін прокурором, який не брав участі у справі у нижчестоящих судових інстанціях, подано касаційну скаргу. Доводом для скасування ухвали, на думку прокурора, є те, що заява про визнання недієздатним Онопрієнка В. була подана його сусідкою Прокіп Н., яка не належить до переліку суб'єктів, які мають право на подання відповідної заяви.

Які процесуальні дії повинна вчинити касаційна інстанція?

**4.** Гаврилів Т. звернулася з позовом до банку „Н” про стягнення банківського вкладу, відсотків за користування ним і про компенсацію моральної шкоди. У позовній заяві зазначалось, що з 10.10.2006 р. вона є вкладником банку „Н”, з яким уклала договір банківського (депозитного) вкладу строком на 1 рік з виплатою 9% річних.

Проте 15.10.2007р. до неї звернувся директор банку Нечипорук З. та запропонував їй перевести свій вклад і вклади своїх родичів на один рахунок з виплатою 18% річних. Цього самого дня Гаврилів Т. перевела на один рахунок: свій вклад із нарахованими відсотками в сумі 50 тис. 375 доларів США; кошти, які були в неї на електронному рахунку, в сумі 3 тис. доларів США; вклад свого сина в сумі 5 тис. 455 доларів США - і підписала новий договір про строковий депозитний вклад у сумі 58 тис. 830 доларів США з умовою виплати 18% річних.

У січні 2008р. позивачка запросила виписку зі свого рахунку, але було з'ясовано, що 15.10.2007р. новий валютний рахунок на суму 58 тис. 830 доларів США банком не відкрито.

У зв'язку з цим Гаврилів Т. просила суд зобов'язати банк відкрити особовий рахунок на її ім'я відповідно до умов договору від 15.10.2007р.

Під час розгляду справи позивачка змінила позовні вимоги і просила розірвати зазначений договір, стягнути на її користь вклад у сумі 58 тис. 830 доларів США, відсотки за користуванням ним та компенсувати їй 20 тис. гривень моральної шкоди.

Банк позов не визнав і пред'явив зустрічний позов, у якому просив визнати договір недійсним, посилаючись на те, що сторонами не було досягнуто згоди щодо всіх істотних умов останнього, гроші не були внесені в касу банку, а директор Нечипорук З. при укладенні договору вийшов за межі своїх повноважень у частині встановлення високих відсотків за користування вкладом і у зв'язку з цим проти нього порушено кримінальну справу.

Місцевий суд позов задоволити частково: стягнув з банку на користь позивачки 300 тис. 500 гривень 77 коп. вкладу, 18 тис. 354 гривень відсотків за користування ним, 23 тис. 715 гривень 80 коп. річних та 20 тис. гривень компенсації моральної шкоди, а в задоволенні зустрічного позову відмовив.

Апеляційний суд ухвалою скасував рішення місцевого суду і направив справу на новий розгляд. Скасовуючи рішення місцевого суду та направляючи справу на новий розгляд, апеляційний суд виходив з того, що місцевий суд неправильно застосував норми процесуального права, оскільки продовжував провадження у справі до розгляду кримінальної справи щодо Нечипорук З. як посадової особи банку, та не залучив його до розгляду справи як третю особу на стороні відповідача.

У касаційній скарзі Гаврилів Т., посилаючись на невідповідність висновків апеляційного суду фактичним обставинам справи та порушення норм матеріального і процесуального права, просила суд скасувати ухвалу апеляційного суду та залишити в силі рішення суду I інстанції.

Касаційним судом було встановлено, що спірний договір від 15.10.2007р. від імені банку було підписано директором Нечипорук З., який відповідно до статутних документів і довіреності був уповноважений банком укладати та підписувати від його імені кредитні та інші договори.

Зробіть правовий аналіз фабули. Які повноваження касаційного суду щодо цієї правової ситуації?

**5.** Рішенням місцевого суду, залишеним без змін апеляційною інстанцією, відмовлено в задоволенні позову Крищенко Д. до Зінченка Р. про повернення боргу і компенсації моральної шкоди.

Крищенко Д. подав касаційну скаргу на ухвалу апеляційного суду.

Під час відкриття провадження у справі суддя-доповідач прийшов до висновку, що викладені доводи не викликають необхідності перевірки матеріалів справи. Проте ним з'ясовано, що справу в суді I інстанції було розглянуто за відсутності відповідача. У матеріалах справи документів, які б підтверджували належне повідомлення Крищенко Д. про час і місце розгляду справи, немає.

Які процесуальні дії повинен вчинити суддя-доповідач?

**6.** Місцевий суд Залізничного району м. Львова рішенням від 21 квітня 2007р. задоволити позов Петрик М. до ТзОВ „Комфорт” про відшкодування збитків у розмірі 5 тис. гривень.

27 квітня 2007р. до зазначеного суду звернулось АТ „Комфортбуд” із заявою про заміну відповідача, посилаючись на те, що воно є правонаступником ТзОВ „Комфорт”.

Місцевий суд ухвалою від 7 червня 2007р., залишеною без змін ухвалою апеляційного суду Львівської області від 31 липня 2007р., у задоволенні цієї заяви відмовив.

У касаційній скарзі АТ „Комфортбуд”, посилаючись на порушеннями судами норм процесуального права, просило ухвалу місцевого суду Залізничного р-ну м. Львова від 7 червня 2007р. та ухвалу Апеляційного суду Львівської області від 31 липня 2007р. скасувати і постановити нову, якою замінити відповідача у справі.

Зробіть правовий аналіз фабули. Які процесуальні дії повинна вчинити касаційна інстанція?



## ***ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ ВЕРХОВНИМ СУДОМ УКРАЇНИ***

1. Суть і значення стадії перегляду судових рішень Верховним Судом України.
2. Об'єкт, підстави та суб'єкти права на подання заяви.
3. Строки, процесуальні засоби та порядок звернення із заявою про перегляд судового рішення.
4. Процесуальні дії Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, що проводяться за результатами надходження заяви.
5. Особливості підготовки та розгляду справи з перегляду судового рішення Верховним Судом України.
6. Повноваження Верховного Суду України за наслідками розгляду справи про перегляд судового рішення.
7. Судові рішення Верховного Суду України: їх зміст, порядок прийняття та набрання ними законної сили.

### **Письмові завдання**

**А)**

Сформулюйте та письмово оформіть заяву про перегляд судового рішення Верховним Судом України (об'єкт та предмет заяви визначається викладачем).

### **Задачі**

**1.** 21 травня 2008р. Тимченко Д. (позивач у справі) звернувся із заявою про перегляд ухвали касаційного суду у зв'язку з неоднаковим застосуванням касаційною інстанцією положень ст. 330 ЦПК України.

30 травня 2009р., вирішуючи питання про допуск справи до провадження, колегією суддів було з'ясовано, що до заяви не додано копії даної ухвали. У зв'язку з цим було прийнято постанову про відмову у допуску справи до провадження.

Дайте правову оцінку процесуальним діям колегії суддів.

**2.** 02 вересня 2008р. Кравченко У. звернулася із заявою про перегляд судових рішень – рішення місцевого суду Галицького р-ну м. Львова про відмову в задоволенні її позовних вимог, ухвали апеляційного суду Львівської області про відхилення апеляційного скарги і залишення рішення місцевого суду без змін, ухвали касаційного суду про відхилення касаційної скарги і залишення судових рішень нижчестоящих інстанцій без змін - у зв'язку з визнанням Європейським Судом з прав людини цих судових рішень такими, що порушують міжнародні зобов'язання України.

При вирішенні питання про допуск справи до провадження лише два судді із колегії суддів дійшли висновку про необхідність допуску справи до провадження. У зв'язку з цим було прийнято постанову про відмову у допуску справи до провадження.

Чи правомірними є процесуальні дії колегії суддів?

**3.** Розглядаючи справу в порядку перегляду рішення касаційного суду, колегією суддів було встановлено, що суд I інстанції, ухвалюючи рішення у справі, неправильно застосував норму матеріального права. Рішення суду I інстанції було залишено без змін відповідно ухвалами апеляційного та касаційного суду.

У заяві про перегляд рішення касаційного суду заявник - Омельченко Р. (відповідач у справі) - зазначив, що в іншій цивільній справі з аналогічним предметом позову рішення, ухвалені I та II судовими інстанціями, були скасовані касаційним судом і справа була направлена на новий розгляд у зв'язку з неправильним застосуванням нижчестоящими судами норми матеріального права.

Які повноваження Верховного Суду України у цій правовій ситуації? До суду якої інстанції має бути скерована справа у разі задоволення заяви?

## **ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЗВ'ЯЗКУ З НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ**

1. Суть і значення стадії перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
2. Об'єкт, підстави та суб'єкти права на подання заяви.
3. Строки, процесуальні засоби та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.
4. Порядок розгляду заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами та процесуальні наслідки розгляду.

### **Письмові завдання**

**А)**

Сформулюйте та письмово оформіть заяву про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами (об'єкт та предмет заяви визначається викладачем).

### **Задачі**

**1.** Між спадкоємцями Горошко Р. та Володимирко П. виник спір з приводу поділу спадкового майна. У зв'язку з тим, що Володимирко П. проживала разом із спадкодавцем, вона вважала, що при визначенні розміру часток не повинні враховуватись предмети звичайної домашньої обстановки та вжитку. Розглянувши справу, суд ухвалив рішення, яким поділив спадщину порівно.

Через місяць до цього ж суду звернувся Доброта Т. з позовом про визнання за ним права на спадщину, оскільки спадкодавець склав на його ім'я заповіт.

Зробіть правовий аналіз фабули.

**2.** Михайленко О. звернулася до суду із заявою про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами рішення місцевого суду від 5 грудня 2008 року. В обґрунтування заяви вона посилалась на те, що вказаним рішенням про поділ спільно нажитого майна у шлюбі з Василів Р. зі складу майна був виключений запасний двигун до автомобіля ВАЗ, у зв'язку з тим, що він відсутній в натурі.

Оскільки цей двигун виявився в гаражі відповідача, Михайленко О. вважала, що половина вартості двигуна повинна бути стягнута з Василю Р. на її користь і у зв'язку з цим звернулася із заявою до суду про перегляд справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Ухвалою місцевого суду рішення суду від 5 грудня 2008 р. було скасовано у зв'язку з нововиявленими обставинами і цією ж ухвалою за Михайленко О. визнано право власності на половину двигуна.

Дайте правову оцінку процесуальним діям суду?

**3.** Рішенням суду від 15 березня 2009 р. Сороці П. було відмовлено в позові про встановлення батьківства Калити Т. щодо її сина - Сороки О., 2005 року народження.

10 червня 2009 року Сорока П. звернулася до суду із заявою про перегляд рішення суду від 15 березня 2009 р. у зв'язку з нововиявленими обставинами.

В обґрунтування своєї вимоги вона вказала, що після того як було ухвалено рішення суду, яким їй було відмовлено в задоволенні позову до Калити Т., він почав приходити до неї додому, купляти дитині іграшки, одяг. На день народження сина 2 травня 2009 р. Калита Т. приходив з сином до своєї матері, говорив, що син подібний на нього. Ходив з ним до сусідів і всім розповідав, що це його син, але визнавати батьківство він не хоче. Мати Калити Т. говорила, що її син збирається одружуватись з іншою дівчиною. Сорока П. у заяві зазначила, що її сусідка - Олексюк І. – може підтвердити те, що Калита Т. визнавав батьківство її сина Сороки О., а також питав у неї, якого розміру купляти дитині одяг.

Місцевий суд, розглянувши заяву Сороки П., відмовив в перегляді рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Чи правильне рішення, на Вашу думку, прийняв суд? Відповідь аргументуйте.

**4.** Ільчук Н. звернулася до Борсук А. з позовом про визнання недійсним шлюбу, який був укладений відповідачкою з Сидором В. - батьком позивачки.

В обґрунтування вимоги позивачка зазначала, що заяву про реєстрація шлюбу було подано в той час, коли Борсук А. вже було відомо про невиліковну хворобу Сидора В., який помер через тиждень після того як шлюб було зареєстровано.

Свідки Краснова Г. та Халявка Р. у своїх показання засвідчили, що за Сидором В. доглядали його родичі, а Борсук П. вони бачили тільки на похороні. Раніше в будинку Сидора В. вона не була, спільне господарство із Сидором В. не вела.

Крім цього, у позовній заяві Ільчук Н. було вказано, що усі витрати на поховання батька були зроблені за її кошти. Ці ж обставини в судовому засіданні підтвердили сини Сидора В. і його невістка Кравчук Я.

Необхідність реєстрації шлюбу позивачка пояснювала бажанням відповідачки - Борсук П. - набути на праві спадкування частину будинку, який належав Сидору В.

Місцевий суд ухвалив рішення про задоволення позовних вимог.

Після того як рішення суду набрало законної сили, Краснова Г. і Халявка Р. зізнались Борсук П., що в суді дали неправдиві показання на прохання Ільчук Н., з якою Краснова Г. разом працює. Ільчук Н. обіцяла Халявці Р. продати будинок батька, коли отримає спадщину. Своєї обіцянки вона не виконала і будинок продала іншій особі, тому вони вирішили усе розповісти.

У зв'язку з обставинами, які стали відомі Борсук П., вона звернулася до суду із заявою про перегляд рішення суду у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Які процесуальні дії повинен вчинити суд? Відповідь аргументуйте.

**5.** Рішенням місцевого суду від 5 лютого 2009 р. між Петрів М., Білкою Д. і Волинець Л. було розділено майно, яке залишилося після смерті їх батька Волинця Р.

10 квітня 2009 р. до місцевого суду надійшла заява від Волинець Л. про перегляд рішення від 5 лютого 2009 р. у зв'язку з нововиявленими обставинами.

У заяві вказувалось, що Волинець Л. стало відомо, що батько неодноразово виражав бажання заповісти все своє майно їй, так як вона постійно доглядала за ним, до його смерті проживала разом з ним. У паперах батька, після того як було ухвалено рішення суду про поділ спадкового майна між усіма доньками, Волинець Л. було знайдено заповіт батька, в якому все своє майно батько заповідав їй.

Які процесуальні дії повинен вчинити суд?

## Список рекомендованих джерел:

### Нормативні акти:

1. Конституція України, 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – с. 141.
2. Конвенція про вручення за кордоном судових і позасудових документів у цивільних чи торгових справах від 15 листопада 1965 року.
3. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січня 1993 року.
4. Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи від 28 лютого 1984 року № R (84) 5 „Комітет міністрів – державам-членам щодо принципів цивільного судочинства, спрямованих на удосконалення судової системи”.
5. Цивільний процесуальний кодекс України, 18 берез. 2004р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - №40-41. – с. 135.
6. Господарський процесуальний кодекс України, 6 листоп 1991р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - №6. – с. 56.
7. Кодекс адміністративного судочинства України, 6 липн 2005р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - №35-36. – с. 446.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України, 28 грудн 1960р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. - №2. – с. 15.
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення, 7 грудн 1984р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до №51. – с. 1122.
10. Закон України „Про міжнародне приватне право”, 23 черв 2005р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - №32. – с. 422.
11. Закон України „Про міжнародні договори України” від 29 черв 2004р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - №50. – с. 540.
12. Закон України „Про судоустрій України” 7 липн 2010р. // Офіційний вісник України. - 2010. - № 55/1.
13. Закон України „Про третейські суди” 11 травня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - №35. – с. 412.
14. Закон України „Про місцеве самоврядування в Україні” 21 травня 1997р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - №24. – с. 170.
15. Закон України „Про прокуратуру”, 5 листопада 1991р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - №53. – Ст. 793.
16. Закон України „Про адвокатуру”, 19 грудня 1992р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - №9. – с. 62.
17. Закон України „Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини”, 23 грудн 1997р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - №20. – с. 99.
18. Закон України „Про державну службу”, 16 грудня 1993р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - №52. – с. 490.
19. Закон України „Про державну таємницю”, 21 січ 1994р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - №16. – с. 93.
20. Закон України „Про Конституційний Суд України”, 16 жовтня 1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №49. – Ст. 272.
21. Закон Української РСР „Про мови в Українській РСР”, 28 жовтня 1989р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1989. - №45. – с. 631.
22. Закон України „Про судову експертизу”, 25 лют. 1994р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - №8. – с. 232.
23. Закон України „Про доступ до судових рішень”, 22 грудня 2005р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. - №15. – с. 128.

24. Закон України „Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини”, 23 лютого 2006р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. - №30. – с. 260.
25. Закон України „Про виконавче провадження”, 21 квітня 1999р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - №24. – Ст. 207.
26. Закон України „Про державну виконавчу службу”, // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - №36-37. – Ст. 243.
27. Декрет Кабінету Міністрів України „Про державне мито”, 21 січня 1993р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - №13. – Ст. 113.
28. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Правил надання послуг поштового зв'язку” від 17 серпня 2002р. // Офіц вісн. України. – 2002. - №34. – с. 1586.
29. Постанова Кабінету Міністрів України „Про норми відшкодування витрат на відрядження в межах України та за кордон”, 23 квітня 1999р. // Офіц вісн. України. – 1999. - №17. – с. 27.
30. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку оплати витрат з інформаційно-технічного забезпечення розгляду цивільних справ та їх розмірів”, 21 грудня 2005р. // Офіц вісн. України. – 2005. - №52. – с. 3301.
31. Наказ Міністерства внутрішніх справ „Про затвердження Інструкції про порядок виконання постанов прокурорів, суддів, слідчих, органів дізнання і ухвал судів про привід підозрюваних, обвинувачених, підсудних, свідків і потерпілих”, 28 грудня 1995 р. (Електронний ресурс).

### Судова практика

1. Рішення Конституційного Суду України від 08.07.2010р. у справі за конституційним зверненням громадянина Слободянюка Івана Івановича щодо офіційного тлумачення положення пункту 12 частини першої статті 293 Цивільного процесуального кодексу України у взаємозв'язку з положеннями пунктів 2, 8 частини третьої статті 129 Конституції України // **Офіційний вісник України**. - 2010. - № 54. – ст. 1819.
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 52 народних депутатів України та за конституційним поданням Верховної Ради Автономної Республіки Крим щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 15 Кодексу адміністративного судочинства України, статті 7 Цивільного процесуального кодексу України (справа про мову судочинства) від 22.04.2008 р. // Офіційний Інтернет-сайт Верховної Ради України: [www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес) від 1 грудня 2004 р. // Офіційний Інтернет-сайт Верховної Ради України: [www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням ТзОВ «Торговий дім «Кампус Коттон клуб» щодо офіційного тлумачення положення ч. 2 ст. 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів), 9 липня 2002 р. // Вісн Конституційного Суду України. – 2002. - №4. – с. 17.
5. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним», 28 березня 1972 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України (1972-2004). Офіційне видання. У двох томах. - Т.1. - К.: Видавничий Дім “ІнЮре”, 2004.
6. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції», 12 червня 2009р. (Електронний ресурс).

7. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду», 12 червн 2009р. (Електронний ресурс).
8. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами трудових спорів» від 6 листопада 1992 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України (1972-2004). Офіційне видання. У двох томах. - Т.1. - К.: Видавничий Дім «ІнЮре», 2004.
9. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судові рішення» від 18 грудня 209 р. // Офіційний Інтернет-сайт Верховної Ради України: [www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
10. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення», 31 березн 1995р.// Постанови Пленуму Верховного Суду України (1972-2004). Офіційне видання. У двох томах. - Т.1. - К.: Видавничий Дім «ІнЮре», 2004.
11. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику перегляду судами у зв'язку з нововиявленими обставинами рішень, ухвал, постанов у цивільних справах, що набрали законної сили», 27 лютого 1981 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України (1972-2004). Офіційне видання. У двох томах. - Т.1. - К.: Видавничий Дім «ІнЮре», 2004.
12. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про виключення майна з опису», 27 серпня 1976 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України (1972-2004). Офіційне видання. У двох томах. - Т.1. - К.: Видавничий Дім «ІнЮре», 2004.
13. Лист Верховного Суду України та Вищого господарського суду України „Про деякі питання підвідомчості цивільних справ та господарських спорів” від 14-20 липня 1995 р. // Офіційний Інтернет-сайт Верховної Ради України: [www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)
14. Практика розгляду судами цивільних справ у наказному провадженні // Офіційний Інтернет-сайт Верховного Суду України: [www.scourt.gov.ua](http://www.scourt.gov.ua)
15. Практика ухвалення та перегляду судами заочних рішень // Офіційний Інтернет-сайт Верховного Суду України: [www.scourt.gov.ua](http://www.scourt.gov.ua)

#### **Автореферати дисертацій:**

1. Андрушко А.В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права України: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / Київський національний ун-т ім.. Тараса Шевченка. – К., 2002.
2. Балакин К.В. Обжалование постановлений судов гражданской юрисдикции во Франции: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук, М., 2001.
3. Богля С.С. Судові витрати в цивільному судочинстві: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / Національний ун-т внутрішніх справ, Х., 2005.
4. Борисова Е.А. Институт апелляции в гражданском процессе: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук, М., 1994.
5. Гетьманцев О.В. Громадяни як сторони у цивільному процесі України: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / Київський ун-т ім.. Тараса Шевченка. К., 1997.
6. Гусаров К.В. Проблеми цивільної процесуальної правосуб'єктності: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / Національна юридична академія України ім.. Ярослава Мудрого, Х., 2000.
7. Захарова О.С. Докази та доказування в справах, що виникають із шлюбно-сімейних правовідносин: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук, К., 1995.
8. Кондратьєва Л.А. Судовий захист неповнолітніх осіб у цивільному процесі України: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / НАН України; Інститут держави і права ім.. В.М. Корецького, К., 2006.
9. Коссак С.М. Особливості судочинства в справах, які виникають з трудових правовідносин: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук, К., 1998.
10. Лемик Р.Я. Судово-психологічна експертиза в цивільному процесі України (проблеми теорії та практики) : автореф. дис. ... канд. юрид. Наук : 12.00.03. / Нац. акад.. внутр. справ України. – К., 2004.

11. Мамницький В.Ю. Принцип змагальності у цивільному судочинстві: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, Х., 1995.
12. Павлуник І.А. Представництво в цивільному процесі України: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2002.
13. Рожнов О.В. Принцип оперативності в цивільному процесуальному праві: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, Х., 2000.
14. Сибільов Д.М. Участь третіх осіб у цивільному судочинстві: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, Х., 1998.
15. Феденяк Л.С. Право іноземців на звернення до суду в Україні (цивільно-процесуальні аспекти): Автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка., Львів, 2000.
16. Цюра Т.В. Суб'єкти доказування та оцінки доказів у цивільному процесі: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. орецького, К., 2005.
17. Чернушенко Є.А. Апеляційне оскарження в цивільному процесі України: Автореф. дис. ... канд.юрид.наук 12.00.03. / Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2004.

### **Спеціальна наукова література:**

1. Борисова Е.А. Апелляция в гражданском (арбитражном) процессе. М., 2000.
2. Борисова Е.А. Проверка судебных актов по гражданским делам. М., 2006.
3. Загоротько П.П., Штефан М. Й. Особи, які беруть участь у справі. – К., 1967.
4. Загоротько П.П., Штефан М. Й. Судове рішення. – К., 1971.
5. Зейкан Я. Коментар Цивільного процесуального кодексу України. – К.: Юридическая практика, 2005.
6. Комаров В.В. Доказування та докази в цивільному судочинстві. – Х., 1980.
7. Комаров В.В. Цивільне процесуальне право: практика застосування: навчальний посібник. – Х.: Основа, 1993.
8. Кравчук В.М., Угриновська О.І. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. – К.: Істина, 2006.
9. Ломоносова О.М. Перегляд цивільних справ за нововиявленими обставинами: Курс лекцій. – Львів, 1972.
10. Проблеми гражданского процессуального права / Комаров В.В., Бигун В.А., Баранкова В.В.; Под ред. В.В. Комарова. – Х.: Право, 2002.
11. Пушкаръ Е.Г. Конституционное право на судебную защиту. – Львов, 1982.
12. Пучинский В.К. Кассационное производство в советском гражданском процессе. М., 1973.
13. Сенник С.В. Лемик Р.Я. Цивільне процесуальне право : навч.посібник / С.В. Сенник, Р.Я. Лемик. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010.
14. Тертишніков В.І. Оскарження та перевірка судових рішень в касаційному порядку. – Х., 1991.
15. Фурса С., Цюра Т. Докази і доказування у цивільному процесі: Науково-практичний посібник (Серія: Процесуальні науки), - К.: Видавець Фурса С.Я.; КНТ, 2005.
16. Фурса С., Щербак С., Євтушенко О. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: Науково-практичний посібник. – К.: Видавець Фурса С.Я.; КНТ, 2006.
17. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. В.В.Комарова. – Х.: Одиссей, 2001.
18. Шевчук П.І., Кривенко В.В. Апеляційне і касаційне оскарження судових рішень (коментар цивільного процесуального законодавства). – К.: Видавничий Дім „Юридична книга”, 2002.
19. Штефан М.Й. Особи, які беруть участь у справі. – К.: Вид-во Київ.ун-ту, 1967.



20. Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України: Академічний курс: Підруч.для студ.юрид.спец.вищ.навч.закл. – К.: Концерн „Видавничий Дім „Ін Юре”, 2005.
21. Яцина В., Луспенік Д. Межі апеляційного перегляду цивільних справ // Юридичний вісник України. – 2006, 15-21 квітня.

**Наукові статті:**

1. Андріанов К. До питання про юрисдикцію Європейського суду з прав людини // Право України. – 2000. - №8.
2. Атомась Т. Функції адвоката в цивільному судочинстві // Право України. – 1997. - №6.
3. Бежевець О. Деякі коментарі щодо питання оскарження ухвал суду, оскарження яких не передбачено діючим законодавством // Юридичний радник. – 2005. - №3.
4. Беляневич В.Е. Прецедентність судової практики: деякі аспекти дослідження проблеми // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. - №11.
5. Бородін М. Перегляд рішень, що набрали законної сили, у зв'язку з нововиявленими обставинами за новим ЦПК України // Право України. – 2004. - №11.
6. Бородін М. Перегляд цивільних справ в порядку апеляції // Право України. – 2004. - №8.
7. Бородін М. Участь прокурора в цивільному процесі: окремі аспекти // Право України. – 1999. - №11.
8. Бородін М.М. Оскарження і розгляд цивільних справ у порядку апеляції (судова практика) // Судова апеляція. – 2005. - № 1.
9. Гетьманцев О. Судова практика в системі джерел цивільного процесуального права України // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. – Правознавство. – Чернівці: Рута, 2005. – Вип.. 237.
10. Гетьманцев О. Принципи цивільного процесу: поняття, особливості // Юридический вестник. – 2004. - №1.
11. Гнездов О. Судові доручення в міжнародному цивільному процесі // Право України. - 2001. - №6.
12. Городовенко В. Принцип незалежності суддів і підкорення їх лише законові як один з основних принципів судочинства в Україні // Право України. – 2002. - №4.
13. Городовенко В.В. Європейські стандарти незалежності судової влади // Вісник Верховного Суду України. – 2006. - № 1.
14. Гусаров К.В. Апеляційний перегляд судових постанов за новим цивільним процесуальним кодексом // Вісник Запорізького юридичного інституту МВС України. – 2004. - №5.
15. Гусаров К.В. Апеляційне провадження у цивільному судочинстві (науково-практичний коментар статей 291-300 ЦПК України 2004р.) // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. - №5.
16. Гусаров К.В. Повноваження суду апеляційної інстанції за правилами ЦПК України 2004р. // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. - №12.
17. Ємельянова І. Апеляційний і касаційний перегляд судових рішень у цивільному судочинстві: теоретичні та практичні аспекти // Право України. – 2005. - №2.
18. Ємельянова І. Проблеми призначення та проведення судової експертизи на стадії апеляційного провадження у цивільному процесі // Право України. – 2005. - №8.
19. Климович О. Система національних засобів захисту прав людини (в контексті положень Конвенції про захист прав і основних свобод людини) // Право України. – 2001. - №1.
20. Ковтун Л. Представництво в цивільному процесі: окремі проблеми // Право України. 2004. - №1.
21. Колтунова А., Колтунова О. Участь прокурора у цивільному процесі // Юридичний вісник України. – 2005. - №32.
22. Кравчук В.М. Стратегія і тактика цивільного процесу: поняття, принципи та прийоми нападу // Підприємництво, господарство і право. – 2002. - №7.
23. Кравчук В.М. Тактика цивільного процесу: затягування розгляду справи // Підприємництво, господарство і право. – 2002. - №9.

24. Кравчук В.М. Тактика цивільного процесу: робота із судом // Підприємництво, господарство і право. – 2002. - №10.
25. Кравчук В.М. Тактика цивільного процесу: доказування // Підприємництво, господарство і право. – 2002. - №11.
26. Маляренко В.Т. Обов'язковість рішень суду як одна з основних конституційних засад судочинства // Вісник Верховного Суду України. – 1999. - №3.
27. Нікітчук І. Теоретичний аспект застосування правового прецеденту в цивільному судочинстві // Підприємництво, господарство і право. – 2005. - №5.
28. Перунова О.М. Форма і зміст апеляційної скарги // Право і безпека. – 2004. - №3'3.
29. Перунова О.М. Форма і зміст касаційної скарги // Право і безпека. – 2005. - № 4'1.
30. Пилипчик П.П. Верховний Суд України і забезпечення однакового застосування судами законодавства // Вісник Верховного Суду України. – 2004. - №11.
31. Пушкарь Е.Г., Богдан И.И. Порядок реализации права на судебную защиту в советском гражданском процессе. – Львов: Изд-во Львов.ун-та, 1987.
32. Сапунков В.Й. Участь у процесі органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005.- №9.
33. Сенін Ю.М. Порухення норм цивільного процесуального права як підстава для скасування судових рішень у касаційному порядку // Вісник Верховного Суду України. 2002. - №6.
34. Соловійов О.В. Право на доступ до правосуддя у практиці Європейського Суду з прав людини (У контексті п.1 ст. 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини) // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. - №6.
35. Тимченко Г. Мирова угода в науці цивільного процесуального права // Право України. – 2004. - №8.
36. Фурса С. Теоретичні аспекти правового та процесуального становища прокурора в цивільному судочинстві // Право України. – 1998. - №12.
37. Чернов Є. Застосування норм міжнародних конвенцій, принципів добросовісності та справедливості при розгляді судових справ // Право України. – 1998. - №5.
38. Чернушенко Є.А. Апеляційне оскарження судових рішень у цивільному процесі на українських землях // Судова апеляція. – 2005. - №1.
39. Шевчук П.І. Інститут апеляції: досвід урегулювання в процесуальному законодавстві окремих пострадянських країн // Вісник Верховного Суду України. – 2000. - №4 (20).
40. Шевчук П.І. Щодо обов'язковості рішень Конституційного Суду України у контексті доктрини судового прецеденту // Право України. – 2000. - №2.
41. Штефан М.Й. Концептуальні питання апеляційного провадження у цивільному процесі України // Вісник Академії правових наук України. – 1995. №4.

#### **Практичні посібники щодо оформлення процесуальних документів:**

1. Бойко М.Д., Співак В.М., Хазін М.А. Цивільно-правові документи: Зразки заяв, скарг, договорів, заповітів, доручень, контрактів, актів з цивільно-правових питань. – К.: Наукова думка, 1996.
2. Зразки процесуальних документів (заяви, позовні заяви, скарги, клопотання, що подаються до суду) / Укол.: Лядецький М.М., Хавронюк М.І.. – К.: Атака, 2002.
3. Суд: Зразки документів (заяви, позовні заяви, скарги, клопотання): Практичний посібник / Упоряд. І.А.Куян. – К.: Оріони, 1998.

## **Теми доповідей зі спецкурсу „Перегляд судових рішень у цивільному судочинстві”**

- 1. Поняття перегляду судових рішень. Співвідношення понять перегляду та перевірки судових рішень. Завдання і значення інституту перегляду судових рішень.**
- 2. Дія основоположних міжнародно-правових принципів в галузі цивільного процесуального права. Роль практики Європейського Суду з прав людини у цивільному судочинстві України. Значення постанов Пленуму Верховного Суду України для цивільного судочинства України.**
- 3. Види перегляду судових рішень у цивільному судочинстві України та їх особливості. Структура судів, до компетенції яких належить здійснення перегляду судових рішень у цивільному судочинстві України.**
- 4. Мета та завдання перегляду судових рішень в апеляційному порядку. Дія принципів цивільного судочинства на стадії апеляційного перегляду судових рішень.**
- 5. Характеристика суб'єктного складу щодо права на апеляційне оскарження судових рішень судів I інстанції. Об'єкти апеляційного оскарження.**
- 6. Процесуальні засоби, строки та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судових рішень апеляційною інстанцією.**
- 7. Порядок прийняття апеляційної скарги до розгляду. Приєднання до апеляційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання чи відмова від апеляційної скарги.**
- 8. Класифікація процесуальних дій, пов'язаних з підготовкою справи апеляційним судом до судового розгляду. Призначення справи до розгляду апеляційним судом.**
- 9. Процесуальні дії, які вчиняються у підготовчій частині судового розгляду цивільної справи апеляційною інстанцією.**
- 10. Розгляд цивільної справи по суті. Межі розгляду справи апеляційним судом. Особливості ведення судових дебатів при перегляді судових рішень в апеляційному порядку.**
- 11. Повноваження апеляційного суду за наслідками розгляду апеляційної скарги на рішення суду I інстанції.**
- 12. Повноваження апеляційного суду за наслідками розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду I інстанції.**
- 13. Судові рішення апеляційної інстанції: види, зміст. Особливості прийняття судових рішень апеляційним судом та набрання ними законної сили.**

14. Мета та завдання перегляду судових рішень судом касаційної інстанції. Дія принципів цивільного судочинства на стадії касаційного перегляду судових рішень.
15. Характеристика суб'єктного складу щодо права на касаційне оскарження судових рішень. Об'єкти касаційного оскарження.
16. Процесуальні засоби, строки та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судових рішень касаційною інстанцією.
17. Відкриття касаційного провадження у справі. Приєднання до касаційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання чи відмова від касаційної скарги.
18. Процесуальні дії з підготовки справи касаційним судом до судового розгляду.
19. Особливості попереднього розгляду цивільної справи касаційною інстанцією. Призначення справи до розгляду касаційним судом.
20. Специфіка розгляду справи касаційним судом. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції.
21. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги на рішення суду.
22. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги на ухвалу.
23. Судові рішення касаційної інстанції: види, зміст, порядок прийняття та набрання ними законної сили.
24. Об'єкти та суб'єкти права на перегляд судових рішень Верховним Судом України.
25. Підстави та порядок звернення із заявою для перегляду судового рішення Верховним Судом України.
26. Характеристика процесуальних дій Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, що проводяться за результатами надходження заяви про перегляд судового рішення.
27. Повноваження та порядок прийняття судового рішення Верховним Судом України за наслідками розгляду справи про перегляд судового рішення.
28. Об'єкти та особливості суб'єктного складу щодо права на перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
29. Підстави для перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
30. Строки, процесуальні засоби та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.

**31. Порядок розгляду заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.**

## **ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ**

### **зі спецкурсу „Перегляд судових рішень у цивільному судочинстві”**

- 1. Поняття перегляду судових рішень.**
- 2. Співвідношення понять перегляду та перевірки судових рішень.**
- 3. Завдання і значення інституту перегляду судових рішень.**
- 4. Розвиток норм українського цивільного процесуального законодавства про перегляд судових рішень у рамках міжнародно-правових стандартів.**
- 5. Дія основоположних міжнародно-правових принципів в галузі цивільного процесуального права.**
- 6. Роль практики Європейського Суду з прав людини у цивільному судочинстві України.**
- 7. Значення постанов Пленуму Верховного Суду України для цивільного судочинства України.**
- 8. Види перегляду судових рішень у цивільному судочинстві України та їх особливості.**
- 9. Структура судів, до компетенції яких належить здійснення перегляду судових рішень у цивільному судочинстві України.**
- 10. Мета та завдання перегляду судових рішень в апеляційному порядку.**
- 11. Дія принципів цивільного судочинства на стадії апеляційного перегляду судових рішень.**
- 12. Характеристика суб'єктного складу щодо права на апеляційне оскарження судових рішень судів I інстанції.**
- 13. Об'єкти апеляційного оскарження.**
- 14. Процесуальні засоби, строки та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судових рішень апеляційною інстанцією.**
- 15. Порядок прийняття апеляційної скарги до розгляду.**
- 16. Приєднання до апеляційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання чи відмова від апеляційної скарги.**
- 17. Класифікація процесуальних дій, пов'язаних з підготовкою справи апеляційним судом до судового розгляду. Призначення справи до розгляду апеляційним судом.**
- 18. Процесуальні дії, які вчиняються у підготовчій частині судового розгляду цивільної справи апеляційною інстанцією.**
- 19. Розгляд справ в апеляційній інстанції.**
- 20. Межі розгляду справи апеляційним судом.**

21. Особливості ведення судових дебатів при перегляді судових рішень в апеляційному порядку.
22. Особливості прийняття судових рішень апеляційним судом та набрання ними законної сили.
23. Відхилення апеляційної скарги і залишення рішення суду I інстанції без змін
24. Скасування рішення суду I інстанції і ухвалення нового рішення або зміни рішення
25. Скасування рішення суду I інстанції і закриття провадження у справі
26. Скасування рішення суду I інстанції і залишення заяви без розгляду
27. Повноваження апеляційного суду за наслідками розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду I інстанції.
28. Судові рішення апеляційної інстанції: види, зміст.
29. Мета та завдання перегляду судових рішень судом касаційної інстанції.
30. Дія принципів цивільного судочинства на стадії касаційного перегляду судових рішень.
31. Характеристика суб'єктного складу щодо права на касаційне оскарження судових рішень.
32. Об'єкти касаційного оскарження.
33. Процесуальні засоби, строки та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судових рішень касаційною інстанцією.
34. Відкриття касаційного провадження у справі.
35. Приєднання до касаційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання чи відмова від касаційної скарги.
36. Процесуальні дії з підготовки справи касаційним судом до судового розгляду.
37. Особливості попереднього розгляду цивільної справи касаційною інстанцією. Призначення справи до розгляду касаційним судом.
38. Специфіка розгляду справи касаційним судом. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції.
39. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги на рішення суду.
40. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги на ухвалу.
41. Судові рішення касаційної інстанції: види, зміст, порядок прийняття та набрання ними законної сили.
42. Суть і значення стадії перегляду судових рішень Верховним Судом України.

43. Характеристика суб'єктного складу осіб у справах про перегляд судових рішень Верховним Судом України.
44. Підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України.
45. Строки, процесуальні засоби та порядок звернення із заявою про перегляд судового рішення Верховним Судом України.
46. Характеристика процесуальних дій Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, що проводяться за результатами надходження заяви про перегляд судового рішення.
47. Особливості розгляду справи з перегляду судового рішення Верховним Судом України.
48. Повноваження та порядок прийняття судового рішення Верховним Судом України за наслідками розгляду справи про перегляд судового рішення.
49. Рішення та ухвали Верховного Суду України, їх зміст. Порядок прийняття судових рішень та набрання ними законної сили.
50. Суть і значення стадії перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
51. Особливості суб'єктного складу щодо права на перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
52. Підстави для перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
53. Строки, процесуальні засоби та порядок звернення для відкриття провадження з перегляду судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.
54. Порядок розгляду заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.